

Alsómocsolád Stratégiája

2020-2025

2020.

Tartalomjegyzék

1	Előzmények, folyamat	4
1.1	Alsómocsolád 2014-ben elfogadott jövőképe, küldetése és hosszú távú céljai	4
1.1.1	Jövőkép	4
1.1.2	Küldetés	4
1.1.3	Hosszú távú célok, 2030	4
1.2	Alsómocsolád stratégiája 2020-2025, a tervezés folyamata	4
1.2.1	Alsómocsolád stratégiai megalapozó műhely (2020.01.11)	5
1.2.2	Társadalom (emberek) munkacsoport műhelymunka (2020.01.23.)	6
1.2.3	Működés munkacsoport műhelymunka (2020.01.28)	6
1.2.4	Szolgáltatások munkacsoport műhelymunka (2020.02.11)	6
1.2.5	Jövedelem (gazdaság) munkacsoport műhelymunka (2020.02.20)	6
2	Alsómocsolád stratégiája	7
2.1	Jövőkép	7
2.2	Célok, beavatkozások pillérenként	8
2.2.1	Társadalom, közösség, emberek	8
2.2.1.1	Tájékoztatás, kommunikáció	8
2.2.1.2	Visszajelzés igénylése, lehetőség (csatorna) biztosítása	8
2.2.1.3	Személyes kapcsolatok építése, közös élmények, közös értékek, közös tanulás	8
2.2.2	Lakhatás, környezet, település működése	9
2.2.2.1	Okos Alsómocsolád	9
2.2.2.2	Alsómocsolád közösségi működtetése	9
2.2.2.3	Zöld Alsómocsolád	10
2.2.2.4	Alsómocsolád a családokért	10
2.2.2.5	„Bér” lakás	10
2.2.2.6	Infrastruktúra fejlesztés	10
2.2.3	Szolgáltatások	11
2.2.3.1	Egészséges Alsómocsolád	11
2.2.3.2	Gyerekek Alsómocsoládja	12
2.2.3.3	Idősek Alsómocsoládja	12
2.2.3.4	Turisták Alsómocsoládja	12
2.2.3.5	Mobilis Alsómocsolád	13
2.2.3.6	Helyi élelmiszer beszerzés	13
2.2.4	Jövedelem, gazdaság, foglalkoztatás	13
2.2.4.1	Szakember megtartás, vonzás, képzés	14
2.2.4.2	Helyi piac	14
2.2.4.3	Rigac felhasználási lehetőségei (Alsómocsoládon belül)	14
2.2.4.4	Közösségi vállalkozás	14
2.2.4.5	Önkéntesség	14
	Mellékeltek	15
1.	Melléklet - Stratégia alkotási módszertan	15
	A stratégia javasolt pillérrendszere	15
	Javasolt tervezési folyamat	16
	Helyzetkép	17
	Célok megfogalmazása	18
	Javaslatok	18
	Intézkedések	18

Szervezetfejlesztés	18
2. Melléklet - Alsómocsolád stratégiai megalapozó műhely (2020.01.11)	19
Műhely	19
Szeretem	19
Nem szeretem	19
Szeretném	20
Nem szeretném	21
Fejlesztendő területek.....	21
Mit? Ki? munkacsoportok	21
Társadalom.....	21
Szolgáltatás	21
Működés.....	22
Jövedelem, gazdaság, foglalkoztatás	22
3. Melléklet - Társadalom (emberek) munkacsoport műhelymunka (2020.01.23.)	22
Feladat.....	22
Közösség és közöny	22
Tevékenységek (fő feladat, hogy mit és ki végezze el a tevékenységet)	22
4. Melléklet - Működés munkacsoport műhelymunka (2020.01.28).....	24
Feladat.....	24
Környezettudatos település üzemeltetés:	24
Civilek és lakosság (szerepvállalás a működésben, saját magáért, saját közvetlen környezetéért és a közösségi terekért)	25
„Bér” lakás.....	25
Meglévő értékek jobb fenntartása (természeti és szellemi).....	26
Dinamikus fejlődő Alsómocsolád	26
Tervek megvalósítása, stratégia, működés módja	27
5. Melléklet - Szolgáltatások munkacsoport műhelymunka (2020.02.11).....	27
Feladat.....	27
Közlekedés.....	28
Bolt- helyi termék, piac, kereskedelem, bio termékek	28
Turizmus- konyha	28
Gyerekek- oktatás	29
Idősek- konyha	29
Egészségügy.....	30
6. Melléklet - Jövedelem (gazdaság) munkacsoport műhelymunka (2020.02.20)	30
Feladat.....	30
Piac.....	30
Rigac felhasználási lehetőségei (Alsómocsoládon belül)	31
Szakember megtartás, vonzás, képzés.....	31
Közösségi vállalkozás.....	31
Önkéntesség.....	32

1 Előzmények, folyamat

Alsómocsolád közössége és vezetése rendszeresen átgondolja rövid, közép és hosszú távú céljait, stratégiáit és cselekvési terveit. Az elmúlt évtizedben is közel egy tucat stratégiai, vagy rész stratégiai dokumentum készül, de ami fontosabb a falu közösségét bevonó tervezési folyamat zajlott le. A közösség tagjai számára a folyamatok mindig nyitottak voltak, a dokumentumok, tervek hozzáférhetők.

A 2019. évi önkormányzati választások után egyrészt jogszabályi kötelezettségből, másrészt az új öt éves testületi és polgármesteri ciklus megalapozása, másrészt a 2014-ben elfogadott tervek felülvizsgálata és megújítása céljából Alsómocsolád 2019-ben elindított a stratégia tervezési folyamatot.

A folyamat a helyben már hagyományként megszokott közösségi tervezés módszertánán, a helyi közösség bevonásán alapul. A tervezés célja, hogy a közösségnek közös látása legyen a település jövőjéről. Legyen lehetősége végiggondolni saját helyzetét, a közös jövőjüket, céljaikat és a célok elérését lehetővé tevő feladataikat. Az elkészült dokumentum egyaránt szolgálja az önkormányzat munkáját, a jogszabályi elvárásokat, az Uniós tervezési ciklus tervezését, valamint Alsómocsolád térségi együttműködését.

A tervezett stratégia alkotási folyamatot a 2019 februárjában jelentkező, majd márciusra országos veszélyhelyzetet eredményező koronavírus járvány megszakította. A befejezésre a személyes találkozók helyett a virtuális térben került sor.

1.1 Alsómocsolád 2014-ben elfogadott jövőképe, küldetése és hosszú távú céljai

1.1.1 Jövőkép

Alsómocsolád egy XXI. századi, élhető, barátságos, értékeit őrző és megújító, a helyi gazdaságból gyarapodó, lakói számában növekvő, innovatív kistelepülés.

1.1.2 Küldetés

Küldetésünk, hogy a helyi közösség összefogásával, sokrétű cselekvéssel és gazdag programmal a saját példánkon keresztül megmutassuk más kistelepüléseknek, az innét elszármazottaknak és a falusi élet iránt érdeklődő városiaknak, továbbá a hazai és európai politikai döntéshozóknak, hogy lehet minőségi életet élni a kistelepüléseken. Jövőt, teret, munkát kell biztosítanunk az ott élőknek és az odaköltözőknek, hogy a XX. század elvándorlási, elöregedési, elszegényedési trendjei megváltozzanak és a XXI. században is megőrizhessük korábbi évszázadok kulturális és társadalmi, természeti örökségét ötvözve mindazzal, amit a mai és jövőbeni technika, emberi tudás és kultúra kínál.

1.1.3 Hosszú távú célok, 2030

Alsómocsolád község hosszú távú stratégiai célja 2030-ra olyan, élhető, a polgárai által védett, megbecsült és szeretett település létrehozása, mely megtartja népességét, visszavonzza elszármazottait, bevonzza a település alapértékeivel azonosulni tudó letelepülni vágyókat, ezáltal létszámában gyarapszik. Válaszol a kor kihívásaira. Keresi és megtalálja kitörési pontjait. Emberi léptékek szerint fejlődik. Folyamatosan megújul. Kinyitja, érdekessé és vonzóvá teszi a települést. Felkutatja azokat a lehetőségeket, melyek helyi, térségi és szélesebb igényeket is tudnak gazdaságosan szolgálni.

1.2 Alsómocsolád stratégiája 2020-2025, a tervezés folyamata

A tervezés módszertánát az első mellékletben csatolt módszertan tartalmazza. A folyamat célja a közösség bevonása, érzéseik, tapasztalataik és tudásuk becsatornázása, elkötelezettségük kiépítése és lehetőség szerint konszenzusra, helyenként kompromisszumra alapozott közös döntéshozás volt.

1.2.1 Alsómocsolád stratégiai megalapozó műhely (2020.01.11)

Alsómocsolád jövőjének tervezése 2020. január 11-én kezdte el a falu közössége. Az első tervezési műhely célja, a falu következő éveinek, a stratégia megalapozása volt. A résztvevők először az érzéseiket fogalmazták meg az alsómocsoládi élettel kapcsolatban. A műhely részletes összefoglalóját a Mit szeretnek és mint nem szeretnek a falu életében, valamint a jövővel kapcsolatban mit szeretnének és mit nem szeretnének. Az összes állítás összegyűjtése után lehetőségük volt a jelenlévőknek kiválasztani a számukra legfontosabb, legkedvesebb érzéseket, körülményeket. Az általuk adott pontokat külön feltüntettük az összefoglalóban. Mivel több száz állítást fogalmaztak a résztvevők így azokat csoportosítottuk.

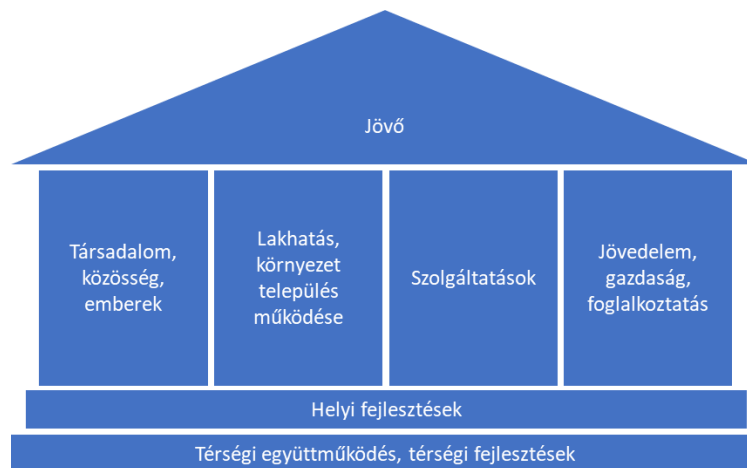
A következő részben a jelenlévő 12 fontos, fejlesztendő területet választottak ki, amelyekről, szabadon választott kis csoportokban beszélgettek. Az egyes csoportok a beszélgetések után mindenkivel megosztották az eredményeiket.

A továbblépés a 12 területből közösen összeállított munkacsoportokban történik:

- a társadalom (emberek),
- a működés (önkormányzat, intézmények, civil szervezetek),
- a szolgáltatások és
- a jövedelem, gazdaság, foglalkoztatás.

A műhelymunka alapján véglegesítettük a stratégia pillérrendszerét, amely a közösen elfogadott jövő felé vezető utat „tartja”, támasztja alá.

1. ábra – Tervezés végleges pillérrendszere

I. pillér - Társadalom, közösség, emberek

- Közösség szerepe, a motivációs lehetősége, a tudatosság növelése
- Gyerekek és a gyerekes családok
- Lakosság szám megőrzése, növelése, az elvándorlás megállítása, a fiatalok helybetartása.

II. pillér - Lakhatás, környezet, település működése

- Önkormányzat és intézményeinek működése
- Infrastruktúra üzemeltetése, karbantartása a meglévő értékekkel történő gazdálkodás
- Lakhatás kérdése, falu (önkormányzat) szerepe
- Környezet megóvása
- Öko-tudatosság, a fenntartható (gazdasági, környezeti, társadalmi) működés és az innovatív megoldások alkalmazása

III. pillér - Szolgáltatások

- A falu komfortosságát biztosító szolgáltatások, szükséglet – helyi térségi elérhetőség
- Helyi bolt és a közlekedés

- Helyi (térségi) termék előállítás és kereskedelem (piac) lehetősége
- Turizmus
- Helyi lakosok számára szervezendő kulturális, szabadidős, egészségmegőrző és közösség fejlesztő programok, klubok
- Öko-tudatosságot, a fenntartható (gazdasági, környezeti, társadalmi) működést és az innovatív megoldások alkalmazása

IV. pillér - Jövedelem, gazdaság, foglalkoztatás

- Jövedelemszerzés,
- Helyi és térségi gazdaságfejlesztés és munkaerő piac
- A közösség, a falu, az önkormányzat szerepe

A munkacsoportok műhelymunkák keretében a pillérek alapján azonosították az adott területen szükséges teendőket és válaszoltak a mit? és ki? kérdésekre.

1.2.2 Társadalom (emberek) munkacsoport műhelymunka (2020.01.23.)

A munkacsoport az emberekkel foglalkozik. A közösség szerepével, a motivációs lehetőségével, a tudatosság növelésével. Kiemelt terület a gyerekek és a gyerekes családok. A csoport által összeállítandó cselekvések céljaként került megfogalmazás a lakosság szám megőrzése, növelése, az elvándorlás megállítása, a fiatalok helybetartása.

A műhelymunka részletes összefoglalóját a 3. melléklet tartalmazza.

1.2.3 Működés munkacsoport műhelymunka (2020.01.28)

A működés kapcsán a munkacsoport az önkormányzat és intézményeinek működését, az infrastruktúra üzemeltetését, karbantartását a meglévő értékekkel történő gazdálkodást tekinti át. Kiemelt terület a lakhatás kérdése, illetve ebben a falu (önkormányzat) szerepe, valamint a környezet megóvása.

A javaslatok kidolgozása során prioritásként kell kezelni az öko-tudatosságot, a fenntartható (gazdasági, környezeti, társadalmi) működést és az innovatív megoldások alkalmazást.

A műhelymunka részletes összefoglalóját a 4. melléklet tartalmazza.

1.2.4 Szolgáltatások munkacsoport műhelymunka (2020.02.11)

A munkacsoport a falu komfortosságát biztosító szolgáltatásoka azonosításával (szükséglet), valamint ezek helyben és térségben történő elérhetőségével (szolgáltatás térkép) foglalkozik. A műhelymunka eredményeként a munkacsoport kiemelt feladata a helyi bolt és a közlekedés problémáinak azonosítása, javaslatok kidolgozása. A szolgáltatások között a munkacsoport megvizsgálja a helyi (térségi) termék előállítás és kereskedelem (piac) lehetőségét is.

A szolgáltatások között kiemelt terület a turizmus, amihez hozzá kapcsolódnak a helyi lakosok számára szervezendő kulturális, szabadidős, egészségmegőrző és közösség fejlesztő programok, klubok is.

A javaslatok kidolgozása során prioritásként kell kezelni az öko-tudatosságot, a fenntartható (gazdasági, környezeti, társadalmi) működést és az innovatív megoldások alkalmazást.

A műhelymunka részletes összefoglalóját a 5. melléklet tartalmazza.

1.2.5 Jövedelem (gazdaság) munkacsoport műhelymunka (2020.02.20)

A munkacsoport feladata a jövedelemszerzés, a helyi és térségi gazdaságfejlesztés és a munkaerő piac lehetőségének áttekintése, a közösség, a falu, az önkormányzat szerepének azonosítása.

A műhelymunka részletes összefoglalóját a 6. melléklet tartalmazza.

2 Alsómocsolád stratégiája

2.1 Jövőkép

A világ gyors változása miatt konkrét, részletes elképzelések felállítása, rögzítése nem célszerű, mert a változásokhoz folyamatosan alkalmazkodni kell. Részletes jövőkép és célok rögzítése esetén fennáll a veszély, hogy saját elképzelésünkhöz ragaszkodunk, holott „azok felett már elszállt az idő”. Egy faluhoz hasonló összetett rendszer esetében célszerű irányokat rögzíteni és a konkrét cselekvést csak rövid időtávra megtervezni.

A jövőkép alapja a valódi értékek lehetnek, amelyek nem változnak a technológiával, a társadalommal, a gazdasággal és a környezettel. Az első műhelymunka célja az alap értékek, elsősorban a közösség alap értékeinek feltárása volt. Ennek részletes eredményét már közreadtuk. Az alábbiakban a szövegesen megfogalmazott jövőképet mutatjuk be.

Alsómocsolád jövője az értékeire épül.

A falu legnagyobb értékei a helyben lakók szerint a közösség valamint a természeti környezet. A közösséget aktivitásában az innovatív vezetés támogatja, biztosítva az egyének és kisebb csoportok alkotási lehetőségének, együttműködésének szervezeti és tárgyi feltételeit. A rendszeres programok, falunapok, rendezvények, tudásbővítő összejövetelek lehetőséget adnak a közösség fenntartására és bővülésére. Az itt lakóknak lehetőségük van közösség fejlesztő terveik megvalósítására, környezetük megóvására, mezőgazdasági termékek előállítására, amelyhez jelentős támogatást kapnak az önkormányzattól. Az itt élők tiszteletben tartják egymás nyugalomát, igényeit. Az érdeklődőkkel megosztják saját tapasztalataikat, tudásukat, igény esetén segítenek egymásnak és együttműködnek közös céljaik elérésében.

Az Alsómocsoládon lakók számára fontos, hogy minél többen bekapcsolódjanak saját életük, a közösségek és a falu tudatos fejlesztésébe. A közösség fennmaradását a belső motivációval rendelkező lakosok, családok biztosíthatják.

Az erdő, a tavak, a természeti és épített környezet, valamint a csend és nyugalom alapozza meg a falu komfortját. A falu kicsi, átlátható, biztonságos, nincs átmenő forgalom, ami különösen vonzóvá teszi a gyermekes családok számára.

A közösség és a környezet mellett a lakosok számára meghatározó elvárás a szolgáltatások elérése, a kényelem. Az elvárt szolgáltatások élethelyzetek alapján változnak, azonban minden korosztály számára egyaránt fontos az elérhető árú, széles választékú és magas minőségű helyi élelmiszer beszerzési lehetőség, valamint a közlekedés, amely a térségben elérhető szolgáltatások eléréséhez és a jövedelemszerzéshez is kiemelt prioritással bír:

- A fiatal, gyermekes családok számára elsősorban a magas szintű egészségügy, óvoda, oktatási intézmények napi kényelmes elérése a fontos.
- Az idősek részére az otthonukban való maradásukat biztosító egészségügyi, ápolási és életvitelhez szükséges szolgáltatások szükségesek.
- A középkorúak számára a jövedelem hatékony megszerzése, a családok kényelmes működtetése, a fiatalok és az idősek támogatásának lehetősége a prioritás.

A kényelemhez közvetlenül járul hozzá a meglévő infrastruktúra, amely a falu közösségének közös értéke, vagyona. A vagyon megőrzése, működtetése minden helyi lakos érdeke, feladata és erősíti a közösséget. A falu közössége a fiatalok visszaköltözéséhez és az új letelepedők számára bérlakásokat, házakat biztosít.

Az identitás megőrzésének része a település múltjának ismerete és az emlékek megőrzése. Az épített örökség, az egyéni, családi és közösségi történetek, a szokások, a tárgyak összegyűjtése, mentése segíti az identitás megerősödését.

A falu értékei, kényelme, az erős identitás és együttműködés a falu működtetésében megerősíti az ifjúság kötődését, a tanuló évek utáni visszatérését, valamint új lakosok, családok letelepülését, így a helyi tudás gyarapítását, a közösség megújítását, a lakosság szám növelését. A falu közössége erős identitással rendelkezik ahhoz, hogy új laksokat fogadjon be és megossa velük értékeit. A falu lakosai büszkék az értékeikre, szívesen osztják meg az idelátogató turistákkal, mutatják meg az érdeklődőknek.

A ház körüli kertek és az önkormányzat földterülete lehetőséget ad a saját és a közösségi termelésre. A falu közössége igény esetén támogatja a mezőgazdasági termékek háztáji és közösségi előállítását, a felesleg értékesítését.

A falu közössége tudásmegosztással, szolgáltatásokkal, együttműködéssel támogatja a település, a háztartások és a háztáji és közösségi gazdaságok környezet tudatos, fenntartható működtetését.

Alsómocsolád a közösség építésében, a környezet fenntartásában, a szolgáltatások fejlesztésében a település működtetésében az érintett célcsoportok igényei alapján az okos megoldásokra támaszkodik, felhasználva a digitális eszközöket, alkalmazásokat.

2.2 Célok, beavatkozások pillérenként

2.2.1 Társadalom, közösség, emberek

A falu aktívabb és kevésbé aktívabb emberek lakóhelye, közössége. A közösségben való részvételre a helyi lakosoknak eltérő igényük és lehetőségük van. Mindenkinek lehetőséget kell biztosítani a részvételre, de senkim nem szabad megítélni ha visszavonultan él. Az embereket olyan mértékben kell bevonni a közös tevékenységeibe ahogy azt ők szeretnék.

A közösségben az aktív emberek eszköze a példamutatás, a kommunikáció, a visszajelzés igénylése, a bizalom építése és a közös gondolkodásba, döntésekbe történő bevonás. A helyi közösség változása lassú folyamat.

A társadalom, közösség, emberek fejlesztéséhez javasolt tevékenységek:

2.2.1.1 Tájékoztatás, kommunikáció

- www.alsomocsolad.hu
- Led fal
- Facebook oldal, facebook csoportok
- Papír alapú tájékoztatás
- Rendezvények (falugyűlés, közmeghallgatás, fórumok, jövő tervező műhelyek, stb)
- hyperlokál hírek (weboldal, Facebook)

2.2.1.2 Visszajelzés igénylése, lehetőség (csatorna) biztosítása

- Alsómocsoládi konzultáció, kérdőíves felmérések
- Ötletláda
- Facebook kommentek
- Rendezvények (falugyűlés, közmeghallgatás, fórumok, jövő tervező műhelyek, stb)
- Személyes beszélgetések (terített asztal)
- hyperlokál hírek (weboldal, Facebook)

2.2.1.3 Személyes kapcsolatok építése, közös élmények, közös értékek, közös tanulás

- Beszélgető „sejtek” létrehozása, működtetése
- Érdeklődés alapján létrehozott tematikus csoportok, rendezvények: „öko kör”, közös mozgás, gyermekes családok, egészségtudatosság, „okos” megoldások, gazdálkodás (egyéni, közösségi)
- Néphagyományok újjáélesztése, jeles napok megülvése, generációs híd program (például: fiatal (aktív) idős korosztályok közös programjai); hagyományok megismerése és gyakorlása (például: paraszti hagyományok)
- Hagyomány teremtés - bevezetett hagyományok: Alsómocsoládi legendárium

- „Multikulturális kistelepülés projekt” A helyiek és az itt élő külföldiek együttműködésének kibővítése kulturális szokások, hagyományok megismerése (tánc, ételek, öltözködés, ének), nyelvtanulás
- Szimbólumrendszer tudatosabb használata (például: mocsoládi himnusz; címer)
- „Ki-Mit-Tud Alsómocsoládról” vetélkedők szervezése akár online térben is korosztályonként, vagy vegyes csapatok részére
- Érték alapú identitás fejlesztése
 - közösségi terek működtetése
 - civil szervezetek támogatása, munkájuk összehangolása
 - települési értéktérkép létrehozása
 - emberek értékei: tudás, erőforrás, segítség egymás felé
 - közösségi művelődés (például: Költészet napja)
 - gasztronómia: Ízörzők, közös főzések
 - történelem, történet, „story telling”: közös történet, egyéni történet
 - természeti és épített környezet: Tiszta Falu program, közösség által felvállalt közös érték
- Az egyének megismerése, a közösség tagjainak saját képességének, tudásának, történetének, értékének bemutatási lehetősége (hyperlokál hírek)

2.2.2 Lakhatás, környezet, település működése

A falu infrastruktúrája, épített és természeti környezete biztosítja a közösség működésének a környezetét. A környezet és a közösség kölcsönösen hatnak egymásra. Alsómocsolád célja, hogy a környezet, az infrastruktúra tükrözze a közösség életét, életerejét és értékeit, továbbá támogassa a közösséget és az egyéneket napi tevékenységeikben és ünnepeikben.

A falu jelentős beruházásokat hajtott végre az épített és természeti környezetben egyaránt. A falu közössége igényli egyrészt a fejlesztéseket, másrészt a meglévő infrastruktúra karbantartását és üzemeltetését, az értékekkel történő felelős, fenntartható és öko tudatos gazdálkodást.

A betelepülők, illetve betelepülni szándékozók, valamint az intézményekben foglalkoztatottak részére az átmeneti és a tartós lakhatás megoldása prioritás.

2.2.2.1 Okos Alsómocsolád

- Tervezés, a fejlesztési irány meghatározása a közösség bevonásával, értékekre alapozva.
- Falukép tükrözze a közösség életét, értékeit, vitalitását.
- A környezet támogassa az öko-tudatosságot, az egészségét megőrizni akaró lakosok igényeit.
- A működésben kapjon teret az innováció és az okos eszközök használata az erőforrás gazdálkodás és a használat minél pontosabb megismerése céljából.
- Szükséges karbantartások és korszerűsítések rendszeres felmérése, dokumentálása, prioritizálása, ütemezett karbantartási terv készítése a gazdaságos, fenntartható működés elvét figyelembe véve.
- Humán és pénzügyi erőforrás biztosítása a karbantartások és korszerűsítések elvégzésére.
- A falu működésével, működtetésével, fejlesztésével kapcsolatos tudás összegyűjtése, digitalizálása, tudásbázisba rendezése- hiba bejelentő applikáció.
- „Okos házak” népszerűsítése

2.2.2.2 Alsómocsolád közösségi működtetése

- Előre megadott feltételek, rögzített vállalások és megfelelő szakmai vezetés és ellenőrzés mellett.
- A vállalások és teljesítések legyenek ismertek a közösség előtt és elismeretek a közösség által.
- Kampányok és akciók szervezése évente 3-4 szer.
- Területek, épületek, tárgyak örökbefogadása („Fogadd örökbe”).

- Saját porták rendbetartása, szükség szerint szakmai, tárgyi és humán erőforrás támogatással - Magunk Kenyerén Helyi Gazdaságfejlesztési Program- „Házunk tája” programelem, „Kincses-Virágos Alsómocsoládért” porták, kertek” díjazása
- Civil szervezetek működésének összehangolása, közös akciók szervezése az erőforrások teljes kihasználásának céljából.

2.2.2.3 Zöld Alsómocsolád

- Alaptevékenységek átvilágítása, öko tudatosság, gazdasági és környezeti fenntarthatóság szempontjából.
- „Ez csak természetes” környezettudatos nevelési program kidolgozása és végrehajtása minden korosztály számára
- Szelektív hulladékgyűjtés megszervezése
 - tájékoztatás, szemléletformálás, példamutatás
 - Öko-körök bevonása, „0” hulladék elérése
- A település gépjárműveinek összehangolása, tudatos szervezése.
- Levegő tisztán tartása illetve tisztítása
 - zöld hulladék égetésének tiltása és összegyűjtése, komposzt program indítása, közösségi komposztáló telep létrehozása, alternatívák felderítése (például: BioBrikettálás)
 - káros anyagok égetésének tiltása és ellenőrzése
 - erdősítés
- Alsómocsoládi környezetvédelmi alap létrehozása, civil szervezetek és egyének támogatása.

2.2.2.4 Alsómocsolád a családokért

- Faluház családbarát fejlesztése
- Őszi-Fény Idősek Otthonának családbarát fejlesztése
- Alaptevékenységek átvilágítása a gyermekes családok igényeinek szempontjából, megjelenítése egységes dokumentumban
- Játszóter fejlesztése, karbantartása - homokozó felújítása, homok cseréje
- Gyermekek ligete létrehozása

2.2.2.5 „Bér” lakás

- Bér lakások létrehozásának célja
 - Az időotthon dolgozóinak helyben lakhatásának biztosítása
 - Lakosság számának növekedése, beköltözők részére átmeneti lakhatás biztosítása építkezés idejére
 - A fiatalok helyben maradása, önálló életkezdés támogatása, „fecskeház” jelleggel
- Az önkormányzat üresen álló önkormányzati lakások, ingatlanok felújítása, lakásállomány mobilizálása, foghíjtelkek építési telekké alakítása

2.2.2.6 Infrastruktúra fejlesztés

- Csapadékvíz elvezetés III.
- Külterületi földutak és vízvezető árkok rendezése
- Ivóvíz rekonstrukció Kossuth Lajos utca első szakasza
- Faluház korszerűsítés a számítógép-park frissítése, a lábazat burkolása, új funkcióval - szabadtéri foglalkoztató- bővítése
- Tornaszoba felszerelése kondi gépekkel, futópaddal, stb

- Ivó kutak kihelyezése: Kis, nyilvánosan hozzáférhető, környezetbe illő ivókutak kihelyezése Fesztiváltér, Erdei Iskola, Millenáris Emlékpark, Erdei Tornapálya, Idősoththona parkja, esetleg a jelenlegi „Logisztikai Központ” helyére
- Szennyvíztelep bővítés
- Temető komplett rendezése gyalogjárókkal (régi fejfák összegyűjtése)
- belterületi járdák felújítása, járdaépítés: Petőfi utca, Széchenyi utca; Nagyköz, Kisköz
- Kossuth utca végi kamionforduló kialakítása
- Petőfi út végén útjelzők, parkoló kialakítása
- Parkoló vízelvezetése (Varjú-Ház féle parkoló)
- Rákóczi u. delta ésszerű kialakítása
- Petőfi utcai fesztiváltér lejáró (Pandúr-Furulyás köz) rendbetétele, hozzá kapcsolódó parkoló építés
- Villamos csatlakozási lehetőség: Erdei Tornapálya, Temető (keresztnél), Millenáris emlékpark, Rigac Tanya
- Közvilágítás, kandeláberek napelemes megtáplálása, ledes lámpák: Nagyköz, kisköz, Varjú féle parkoló, Szennyvíztelep, patakpart, Halastópart (Lackó – ház és Szennyvíztelep között), Temető (parkoló, bejárat, ravatalozó és kereszt /kandeláber/) Faluház felé a Rákóczi útról (kandeláberek). Kossuth u. eleje, Millenáris Emlékpark (kandeláberek), Erdei Tornapálya, Kálvária, Tekepálya), Fesztiváltér (kandeláberek)
- Padok: Lehetőleg fából készült tájba és környezetbe illő padok kihelyezése: Temető, Millenáris Emlékpark, Kálvária, Fesztiváltér, Faluház-Rákóczi u. közé, Tekepálya, Halastópart, Kálvária-Erdei Tornapálya útvonalra (idősek számára speciális magas padok)
- Iránymutató tábla kihelyezése- Kastély sarkánál Rigac Tanya, Erdei Tornapálya
- Eredi Tornapálya nyilvános WC-jéhez lépcső és korlát építése
- Sószoba, sóbarlang
- Energia domb Kálvárián
- Erdei színháztér kialakítása az Erdei Tornapályán, természeti környezetbe illeszkedő módon
- Távcsoves tájnézők, kilátók, madárvárták építése főként a halastó környékére
- Őshonos magyar fák kertje arborétum
- Szent András patak menti sétány kialakítása
- Forrásfelújítás, forrásfoglalás
- „Függőleges kertek” kialakítása lakóingatlanokon
- „Napelem domb”
- Alternatív energiákkal ellátott új építésű házak támogatása (visszatörlesztés, előfinanszírozott)
- Falu WI-FI internethálózat bővítése
- Régészeti feltárások a Pusztatemplomnál
- „Elméleti és gyakorlati oktató település a háztáji jellegű mezőgazdasági termelés területén” + bemutató biokert

2.2.3 Szolgáltatások

A szolgáltatások biztosítják a falu komfortját. A komfortosság megítélése elsődlegesen szubjektív, érzékeseken alapul. Fontos, hogy Alsómocsolád a falu lakosságának és közösségének az igényei alapján tervezze, fejlessze a szolgáltatásokat, valamint a biztosítsa az üzleti alapon működő szolgáltatások esetében a megfelelő környezetet.

Alsómocsolád komfortosságához a faluban működő szolgáltatások mellett hozzájárulnak a térségben elérhető szolgáltatások is, amennyiben megoldott azok elérhetősége.

A szolgáltatások között kiemelt terület a turizmus, amihez hozzá kapcsolódnak a helyi lakosok számára szervezendő kulturális, szabadidős, egészségmegőrző és közösség fejlesztő programok, klubok is

2.2.3.1 Egészséges Alsómocsolád

- Alsómocsolád lakosainak szemléletformálása, az egészséges életmód választása

- információk az egészség tudatos életmód kialakításához
- tudásmegosztás
- mentális jólét kialakítása
- Egészség és Rekreációs Központ kialakítása- Orgon szoba, wellness részleg, rekreációs szoba kialakítása a Szolgáltató Házban
- Egészség fesztivál rendezése
- Infrastruktúra, környezet tudatos felhasználása az egészséges életmód érdekében (erdei tornapálya, fitnessz park, konditerem)
- Egészségmegőrzés, betegség-megelőzés: egészségre nevelési program folytatása, szűrő programok rendszeressé tétele minden korosztály számára

2.2.3.2 *Gyerekek Alsómocsoládja*

- Kisgyermekes családoknak heti rendszerességgel szervezett programok
 - közösség bevonása, közösségi tervezés, közösségi megvalósítás
 - batyus szervezés
- Népi játék képzés a családok részére
- Önkéntes nagymamák, nagypapák szervezése, közösségi szolgáltatás

2.2.3.3 *Idősek Alsómocsoládja*

- Idősek ellátása a településen és az Őszi Fény Idősek Otthonában
- Idősek étkeztetése
 - idényi konyha, idény ételek készítése
 - tematikus étkezése az idény alatt megtermelt ételekből elkészített ételeket lehet kóstolni
- Moccantó
 - az idősek otthonában lakók rendszeresen sétáltatása, önkéntesek támogatásával
 - padok elhelyezése az útvonalon
 - kerekesszék szállító és egymás mellett ülős tandemkerékpárok
- Oltalom Otthon program
 - minta okos házak megoldások létrehozása az idősek otthoni ellátása érdekében
- Kizökkentő programok
 - az idős emberek szokásaiba, sémáiba nem illő, programok szervezése (pl.: digitális tudás)
- Ezüst kert
 - magaságyások építése az Idősek Otthona kertjében
 - gyógynövények, zöldségek, gyümölcsök termelése
- Senior önkéntes hálózat
 - Idősek részt vehetnek a közösség életében, segítenek a közösségnek, egyéneknek
 - idősek tudásának, erőforrásának felmérése
 - Mihez van kedvük az időseknek?
- Állatterápia az Idősek Otthonában
- Dalárda létrehozása
- Térségi Senior Akadémia

2.2.3.4 *Turisták Alsómocsoládja*

- Étkezés biztosítása az Őszi Fény Idősek otthonának konyhájára alapozva
 - reformkonyha, színesebb, változatosabb ételek
 - csoportokkal összehangolt étlap,
 - gyermekbarát ételek
- Egészségfesztivál
- Nyitott porták

- helyi lakosok bekapcsolódása a turisztikában
- felmérés az erőforrásokról, képességekről
- értékesíthető szolgáltatások, termékek
- Halastó jobb kihasználása, például: kenuversenyek
- Szabadidős közösségi programok a lakosság részére
 - igényfelmérés,
- Digitálisan Látható Alsómocsolád
 - Google, TripAdvisor, látványosságok, szolgáltatások megjelenítése
 - megjelenés összehangolása
- Komplex település és turisztikai marketing tevékenység, turisztikai kapacitások értékesítése
- Turisztikai koncepció és arculat kialakítása: ehhez illeszkedően Erdei iskola szolgáltatásainak folyamatos fejlesztése, kemencés kínálat bővítése, vízi programok kialakítása – halastó, madár-, hullóbarát fotósok, kerékpáros turizmus fejlesztése, lelki programok, hittan tábor, családi kalandpark, parasztpláza/parasztolimpia/disznó tour
- költözéses lakodalom (első éjszaka Alsómocsoládon)
- művészeti találkozó („fesztivál”)
- air soft, laser tag
- konferencia turizmus

2.2.3.5 Mobilis Alsómocsolád

- Igények felmérése, célcsoportonként
 - Autóval nem rendelkező lakosok
 - gyermekes családok
 - idősek
 - munkavállalók
- Az igények alapján
 - Fizetős falubuszt járat indítása, menetrend szerint
 - Községi busz szolgáltatás
 - Facebook csoport, Haza-Tér alkalmazás integrálása az üzemeltetéshez, bevezető népszerűsítő kampány
- Bicikli út építése Bikalra

2.2.3.6 Helyi élelmiszer beszerzés

- Helyben termelt élelmiszer támogatása- Magunk Kenyerén Helyi Gazdaságfejlesztési Program Mezőgazdaság Élénkítő Programelem
- Barackos telepítése
- Közterületi gyümölcsfák hasznosítása
- Gyógynövény termesztés,- gyűjtés, feldolgozás, felhasználás
- Helyi élelmiszer ellátás elsősorban üzleti vállalkozás, nem az Önkormányzat feladata
- Az Önkormányzat igény esetén segít a helyi élelmiszer kereskedelem fejlesztésében (Magunk Kenyerén Helyi Gazdaságfejlesztési Program Vállalkozás Fejlesztési Programelem, pályázat, együttműködés szervezése, funkció bővítés)
- Helyi termelők részére piac működtetése, „piac tábla”

2.2.4 Jövedelem, gazdaság, foglalkoztatás

Alsómocsolád lakosságának helyben maradásához szükségesek a térségben elérhető jövedelem források, valamint működő gazdaság. A helyi és térségi gazdaságfejlesztés és munkaerő piac biztosíthatja a szükséges jövedelem megszerzésének feltételeit.

2.2.4.1 Szakember megtartás, vonzás, képzés

- Alsómocsoládon, illetve a térségben több szakmából hiány jelentkezik
 - szakács, szakápoló, turisztikai szakember, kertész, tetőfedő, ács, kőműves
- A szakemberek vonzása, vagy megtartása szempontjából fontos a versenyképes jövedelem, bérlakás, szakmai fejlődés lehetősége és biztosítása
- Hiányszakmák képzési lehetősége a térségben, tanulmányi szerződés kötése
- Röptető program- ösztöndíj rendszer kidolgozása és működtetése pályaválasztás előtt álló fiataloknak, pályaorientációs tanácsadás, Nyári diákmunka biztosítása, „tölts egy napot szüleid munkahelyén”, „Ez az én munkám”- munkahelyek bemutatása 7-8. osztályosoknak
- Humán erőforrás térkép készítése település szinten- ki mihez ért, milyen munkát vállalna alkalmi foglalkoztatásban szívesen.

2.2.4.2 Helyi piac

- Adok- veszek piac, hirdető tábla elhelyezése a piatéren és a Facebook csoportban
 - Megtermelt felesleg
 - Feldolgozott termékek
 - Kézműves termékek (torta, dísz tárgy, stb)
 - Szolgáltatások (kerti munka, fűnyírás, gyerek felügyelet)
 - Kereskedelmi egységek akciói (pl.:2őt fizet, 3-at kap)
 - Aktuális közösségi szolgáltatások: pl.: játszóház, szakmunkák, segédmunkák)

2.2.4.3 Rigac felhasználási lehetőségei (Alsómocsoládon belül)

- Forgalom növelése érdekében a Rigacot felhasználása a Piac téren és a közösségi vállalkozásokban
- Fiatal tehetség gondozása, jutalom Rigacban

2.2.4.4 Közösségi vállalkozás

- Kiegészítő jövedelemszerzés lehetősége érdekében közösségi vállalkozások létrehozás több területen
 - Állattartás, üvegház, feldolgozás
 - Közösségi közlekedés
 - Turisztikai szolgáltatások

2.2.4.5 Önkéntesség

- Önkéntesek bevonása Alsómocsoládon a település, a közösségi vállalkozások, a turisztika és az Őszi Fény Idősek Otthona feladataiba
 - lakhatás, étkezés és költségtérítés biztosítása
 - szakmai tapasztalat szerzési lehetőség
 - vidéki élet, helyi közösség megismertetése
- Lehetséges önkéntes feladatok összegyűjtése,
 - feladatok megfogalmazása,
 - hiányszakmák összegyűjtése
- Önkéntes toborzási lehetőségek feltárása, meghirdetése
- Önkéntes toborzás: magyar és külföldi fiatalok, seniorok, nyugdíjasok

Mellékeltek

1. Melléklet - Stratégia alkotási módszertan

A stratégia javasolt pillérrendszere

A települési fejlesztés komplex beavatkozásokat feltételez, a szinergiával nem rendelkező pontszerű fejlesztésekkel a negatív demográfiai folyamatok az elmúlt évtizedek tapasztalata alapján nem megfordíthatók. Az eddigi fejlesztés programok, stratégiák tapasztalatai alapján hat tématerület azonosítását javasoljuk, ahol azonnali és a következő fejlesztési ciklus érintő strukturális beavatkozások tervezése, előkészítése szükséges:

- lakhatás
- megélhetés, jövedelem
- közszolgáltatások, közösségi közlekedés, infrastruktúra
- helyi közösségek - okos vidék
- fejlesztési programok
- együttműködés – helyi menedzsment

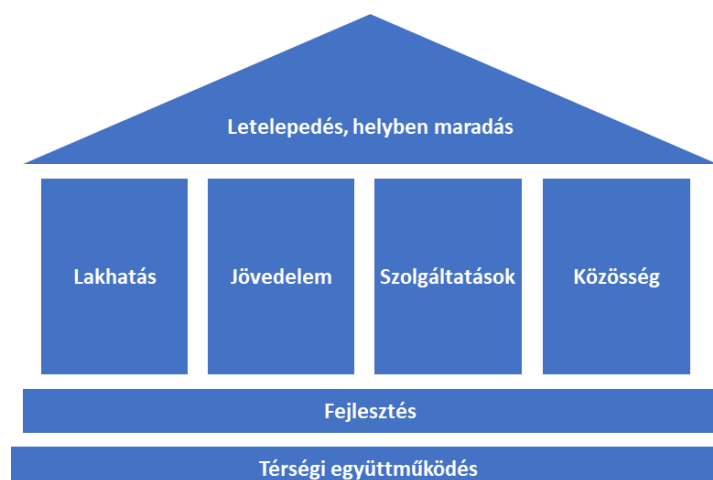
A tervezés során az egyes tématerületekre a térségi együttműködésekre alapozott települési szintű javaslatok kidolgozása történik, egységes célrendszer alapján, amelyek az adott terület helyzetértékelését követően egyrészt konkrét azonnali beavatkozásokat tartalmaznak, valamint javaslatokat megfogalmazása történik a szükséges strukturális változásokra.

A módszertani javaslat a helyben maradás és a településre való beköltözés elengedhetetlen alapjait tartalmazó pillérrendszerbe csoportosította. A javaslatok és az azonnali beavatkozások többsége már meglévő fejlesztési irányokhoz kapcsolódnak. A módszertan kiemelt erőforrásként kezeli a szinergiát, a fejlesztési programok egymásra épülését.

A letelepedést és a helyben maradás növelését négy vertikális és azokat támogató két horizontális pillér támogatja. A módszertan a pillérrendszer alapján határozta meg a jelenlegi helyzetképet, a célokat, a megvalósulást szolgáló javaslatokat és az azonnali beavatkozás intézkedéseit.

A tervezés és a megvalósítás, illetve a végrehajtás sikeressége is a térség településeinek együttműködésén alapszik. Szükséges a közös tervezés, meg kell találni az egy gazdasági térséghez tartozó települések egymást kiegészítő funkcióit, amely a hosszútávú és kiszámítható programozás révén biztos jövőt teremt a helyben lakóknak és az odaköltözőknek.

2. ábra – A stratégia javasolt pillérrendszere

A népesség megtartást és betelepülést szolgáló főbb pillérek:

- **Lakhatás biztosítása a helyilakosok és a betelepülők részére** - A falvak többsége nem rendelkezik megfelelő bérbe adható ingatlannal, így nem tud lehetőséget felkínálni sem a közszolgáltatások ellátásához kapcsolódó szolgálati lakások, sem a fiatalok helyben tartását segítő „fecskeházak” vonatkozásában. Jelenleg nem áll rendelkezésre támogatás a nagyszámban rendelkezésre álló meglévő, helyenként nagy számú lakatlan falusi ingatlanok megvásárlásához.
- **Jövedelem biztosítása** - Az agrárgazdaság jelentős változásai következtében mára nem a mezőgazdaság biztosítja a falvakban élők jövedelmét. A helyben maradáshoz és letelepedéshez a térségben megfelelő jövedelemszerzési lehetőségre van szükség az iparban és szolgáltató szektorban. Csak megfelelő vásárlóerővel rendelkező helyi lakosság esetében van reális esélye a mikrovállalkozások fejlesztésének. Térségi gazdaságfejlesztés keretében szükséges vállalkozások letelepedésének ösztönzése és a helyi mikrovállalkozások fejlesztése. A vállalkozások letelepedésének és működésének feltétele a képzett, motivált, kompetenciával rendelkező munkaerő, valamint a helyi, térségen belüli közlekedés megoldása. A helyi mikro és kisvállalkozások fejlesztése a helyi fogyasztói piac, vásárlóerő növekedésére épülhet, amelyhez megfelelő támogatási rendszer szükséges.
- **Elérhető köz- és egyéb szolgáltatások** - A helyben lakást és a letelepedést lehetővé tevő, megfelelő színvonalú életminőséghez magas minőségű, elérhető köz- és egyéb szolgáltatásokra van szükség: oktatási, egészségügyi, szociális szolgáltatások, valamint kereskedelmi, szolgáltatási, szórakozási, kikapcsolódási, sportolási lehetőségek. A szolgáltatások eléréséhez közösségi közlekedésre van szükség.
- **Aktív helyi közösségek** - A vidéki települések értékeihez tartoznak az aktív helyi közösségek. A helyben maradásnál, valamint a falvakban történő letelepedés során támaszkodni lehet a helyi identitásra, a civil szerveződésekre, a szomszédság hálóra, a kötődést erősítő szerepekre, melyet tovább ösztönözhet a falusi civil kezdeményezések kiemelt támogatása, a polgármesterek képzése, a gyerek és ifjúsági önkormányzatok létrehozásának és működésének támogatása.
- **Együttműködéseket támogató fejlesztések** – A helyben maradási, letelepedési szolgáló fejlesztések (lakhatás, gazdaság és szolgáltatás fejlesztés, közösségfejlesztés) komplex beavatkozást igényelnek, amelyek jelentősen eltérhetnek az egyes térségekben. Javasolt a meglévő programok átalakítása, integrált komplex programok kialakítása a térség igényei, erőforrásai, a települések nagyságai és más térségi mutatók alapján.
- **A térségi együttműködés** – A különböző típusú együttműködéseknek jelentős szerepe van az egyes közszolgáltatások optimális feladatellátás-szervezési léptékének kialakításában, fenntartásában, illetve a megfelelő méretű szolgáltatási egységek működtetésében. A minőségi, versenyképes közszolgáltatások biztosítását a lakosság és a vállalkozások részére a települések nagy része önállóan nem tudja biztosítani. Szükséges a térségi szintű együttműködés, a koordináció az érintett kormányzati szereplők és az önkormányzatok között.

Javasolt tervezési folyamat

A tervezési folyamat négy egymásra épülő lépésből áll. Az egyes lépések javasolt tartalmát a fejezetekben részletezzük. A tervezési folyamat minden lépésének része a bevonás és az eredmények megosztása a helyzetképben azonosított célcsoportokkal.

3. Ábra – javasolt tervezési folyamat

Helyzetkép	Célrendszer	Fejlesztési javaslatok	Intézkedések	Szervezetfejlesztés
<ul style="list-style-type: none"> Előző stratégiák, tervezési dokumentumok elemzése (célok és intézkedések teljesülése, okok) Térség átvilágítása belső és külső szakértők bevonásával, a pillérrendszer alapján Helyi lakosság valós igényeinek feltárása (komfortos település, térség) Helyzetkép megosztása az célcsoportokkal 	<ul style="list-style-type: none"> Fő cél és részcélok megfogalmazása a pillérrendszer alapján Célrendszer megosztása a célcsoportokkal 	<ul style="list-style-type: none"> Javaslatok, fejlesztési irányok összeállítása a pillérrendszer és a célrendszer alapján Célrendszer illeszkedése, teljesség vizsgálata Innovatív megoldások alkalmazása Fejlesztési javaslatok megosztása a célcsoportokkal 	<ul style="list-style-type: none"> Intézkedések a fejlesztési javaslatok alapján Ütemezés, feladatok, felelősök, éritettek, költségvetés Célrendszer és a fejlesztési javaslatok illeszkedése, teljesség vizsgálata Javasolt intézkedések megosztása a célcsoportokkal 	<ul style="list-style-type: none"> Feladatok, folyamatok azonosítása az intézkedések alapján Szervezeti elvárások meghatározása, humán, jogi, pénzügyi szempontok alapján Szervezetfejlesztési terv összeállítása

A módszertan alapján összeállított helyzetkép, célrendszer, javaslatok és intézkedések alkalmas az a települések gazdasági fejlesztési tervének összeállítására, valamint a települési, térségi, járási fejlesztési dokumentumok, pályázatok összeállítására.

Helyzetkép

A helyzetkép célja, hogy valós képet adjon a térség állapotáról, az ott lakók céljairól és érzéseiről, mit tekintenek komfortos településnek, térségnek. Továbbá a térség lehetséges fejlődési irányairól, a technológiai, társadalmi, gazdasági helyzetről és innovációs lehetőségekről.

A helyzetkép összeállítása kapcsán feldolgozásra kerülnek az elérhető és releváns fejlesztési dokumentumok, stratégiák, tervdokumentumok, megtörténik a dokumentumokban rögzített célok és a tervezett intézkedések teljesülésének ellenőrzése, valamint lehetőség szerint a megghiúsulás okainak feltárása.

A helyzetkép legfontosabb eleme a helyi lakosság igényeinek feltárása, mit tekintenek a komfortos településnek, térségnek. A pillérrendszer alapján milyen objektív és szubjektív elvárások kapcsolódnak a komfortossághoz. Fő kérdések:

- Miért mennek el az emberek a településről és a térségből, miért maradnak és miért költöznek be?
- Milyen szükségégek vagy igények vezérlik az egyes csoportokat?
- Mit jelent a komfortosság a helyben lakóknak?
- Melyek a döntési pontok?
- Lehet-e a döntési pontokat befolyásolni ezeket befolyásolni?

Az igények összegyűjtéséhez személyes interjúk, műhelymunkák (open space, world café), online és papír alapú kérdőívek segítségével történik, illetve az online platformokról gyűjthető adatok és információk alapján. Az igények összegyűjtésében fontos szerepet kap a letelepedési mentor csoport.

4. Ábra – Példák az információk feldolgozására

	Szükség	Igény
Elmenők		
Maradók		
Érkezők		

	Szeret	Nem szeret	Szeretné	Nem Szeretné	Kötelező
Elmenők					
Maradók					
Érkezők					

A helyzetkép kapcsán feltárására kerülnek az település speciális, egyedi erőforrásai, amelyeket mind a települési tervezés során, mind a térségi tervezés célrendszerének kialakításánál figyelembe veszünk.

Az igények feltárása mellett kiemelet terület külső és belső szakértők által a település átvilágítása a pillérrendszer alapján. Mindkét szakértő csoport azonos módszertan alapján tekinti át a település működését.

Célok megfogalmazása

A célok a helyzetkép feldolgozásával, elemzésével, a település vezetőinek és kulcs embereinek bevonásával kerül kidolgozásra. A célrendszer illeszkedik a pillérrendszerhez.

A pillérrendszer megosztására és ellenőrzésére fókuszcsoportos műhelymunkák keretében kerül sor.

Javaslatok

A javaslatok összeállítása során szöveges formában kerül sor az egyes célok elérését lehetővé tevő fejlesztési, szabályozási, szervezetfejlesztési, bevonási feladatok meghatározására. A javaslatokban fontos a helyzetfeltárás során feltárt innovatív megoldások alkalmazása is.

A javaslatok a település vezetői, kulcs emberei és helyzetkép elkészítésébe résztvevő szakértők bevonásával készülnek el, a pillérrendszer alapján.

Az elkészült javaslatokat összevetjük a célrendszerrel és elvégezzük a teljességi vizsgálatot.

A javaslatok megosztására és ellenőrzésére fókuszcsoportos műhelymunkák keretében kerül sor.

A javaslatok összeállításánál figyelembe vesszük a település egyedi erőforrásait, amelyek megalapozhatják a térségi feladatait és a térségi munkamegosztást.

Intézkedések

Az intézkedések egységes szervezetben, szakértők bevonásával kerülnek elkészítésre.

Az elkészült intézkedéseket összevetjük a javaslatokkal és a célrendszerrel és elvégezzük a teljességi vizsgálatot.

Az intézkedések megosztására és ellenőrzésére fókuszcsoportos műhelymunkák keretében kerül sor.

5. Ábra – Az intézkedések tartalma

Intézkedés elnevezése	
Az intézkedés célja	
Kapcsolódó pillérek	
Kapcsolódó célok és javaslatok	
Az intézkedés tartalma	
Javasolt felelős(ök)	
Javasolt ütemezés	
Becsült forrásigény	
Forrástérkép	
Javasolt indikátor(ok)	
Egyéb megjegyzések	

Szervezetfejlesztés

A szervezetfejlesztés tartalmazza a feladatok részletezését az elfogadott intézkedések és a meglévő és a fejlesztésekből származó működési feladatok alapján. A feladatok alapján lehet meghatározni a szükséges szervezeti erőforrásokat, valamint a szervezet működésével kapcsolatos humán, pénzügyi és jogi elvárásokat.

Az elvárások, a feladatok és folyamatok alapján, a meglévő szervezeti struktúra figyelembevételével készül el a szervezetfejlesztési és bevezetési terv.

2. Melléklet - Alsómocsolád stratégiai megalapozó műhely (2020.01.11)

Műhely

A műhely célja a falu következő éveinek, a stratégia megalapozása volt. A résztvevők először az érzéseiket fogalmazták meg az alsómocsoládi étellel kapcsolatban. Mit szeretnek és mit nem szeretnek a falu életében, valamint a jövővel kapcsolatban mit szeretnének és mit nem szeretnének. Az összes állítás összegyűjtése után lehetőségük volt a jelenlévőknek kiválasztani a számukra legfontosabb, legkedvesebb érzéseket, körülményeket. Az általuk adott pontokat külön feltüntettük az összefoglalóban. Mivel több száz állítást fogalmaztak a résztvevők így azokat csoportosítottuk.

A következő részben a jelenlévő 12 fontos, fejlesztendő területet választottak ki, amelyekről, szabadon választott kis csoportokban beszélgettek. Az egyes csoportok a beszélgetések után mindenkivel megosztották az eredményeiket.

A továbblépés a 12 területből közösen összeállított munkacsoportokban történik. A munkacsoportok műhelymunkák keretében azonosítják az adott területen szükséges teendőket és válaszolnak a mit? és ki? kérdésekre.

Szeretem

Alsómocsoládnak két hatalmas erőforrása van a közösség és a környezet. A jelenlévők számára nagy érték a helyiek közössége, valamint a falu innovatív, alkotó vezetése. A környezet kapcsán felsorolásra kerültek az erdők, a tavak, de a falu épített környezete is közel áll az itt lakók szívéhez. Kiemelt szerepe van a csendnek és nyugalomnak is. A falu mérete is fontos, az átláthatóság, az élhető közösség, az alkotás lehetősége.

állítás	pont
közösség	20
gyönyörű környezet	19
agilis vezetés és inkluzív	11
csend, nyugalom	9
istálló	6
alkotás öröme	5
biztonságos	4
szabadság	3
tavak	3
családalapításra ideális	2
kicsi, élhető, átlátható, megismerhető	2
zajlik az élet, amíg sok gyerek van a településen	1
szeretem a falu hangulatát	1
jó, hogy zsákfalu	1
falunap, rendezvények, műsorok	1

Nem szeretem

A „nem szeretem” állítások összegyűjtése kapcsán öt kiemelkedő terület került megemlítésre és sok további kisebb kényelmetlenségek. A legfontosabb a helyiek közönye, ami a faluban lakó, de a közösségben részt nem vevő embereket jelenti. A közöny első helyen való megjelenése ismételtelen kiemeli, hogy a helyi aktív embereknek igen fontos a falu közössége és ezért sérelmezik az ebből kimaradók passzvitását.

Két konkrét „nem szeretem” terület a közlekedés és a bevásárlás, amelyek a későbbiek folyamán is megjelennek. A közlekedés kapcsán a ritka járatok jelentik a legnagyobb problémát. A bolt kapcsán a kínálat és az ár is megjelent a beszélgetésekben. A résztvevőket bántja a meglévő javak felhasználása, a karbantartás hiánya is.

állítás	pont
elkényelmesedett, közönyös emberek	28
közlekedés nincs megoldva	17
a bolt szegényes és szűkülő kínálatát	16
kevés ember, kevés fiatal	13

állítás	pont
hanyagosság a javak fenntartása terén	12
a sok beszédet a cselekvés helyett	4
a téli füstös levegőt	3
szakmunkáshiány	2
negatív befogadás	1
keveset használjuk a Rigacot	1
kocsmái randalírozás	1
öko tudat hiányosságok (vegyszeres termesztés, avar égetés stb.)	1
a mezőgazdasági területek túlzott közelsége, vegyszerek használata	1
madárriasztó durrogása	1
nem gyerek kompatibilis (iskola, óvoda, stb hiány)	1
kevés vállalkozás	1

Szeretném

A szeretném a jövőt jelenti. A jelenlévő igen sok „szeretném” állítást fogalmaztak meg, ez azt jelenti, hogy szeretnék itt élni, terveik vannak. A legtöbb javaslat a szolgáltatások fejlesztésére irányultak (bolt, közlekedés, turizmus), ezt követte a közösséggel, emberekkel, valamint a falu működésével kapcsolatos javaslatok.

A legfontosabb javaslatok, elvárások között a lakosság aktivitásának növelése, a bolt fejlesztése és a tudatosság szerepelt. A javaslatok között megjelent a bérlakás is, ami a betelepülés, illetve a fiatalok helyben maradását is lehetővé tenné. A javaslatok második részében a lakosság szám növelése, a közlekedés, az elhagyott házak felújítása és a társasjáték est kapott helyet.

A további javaslatokban helyett kapott a környezet tudatossággal összefüggésben az energia és élelmiszer függetlenség, a szelektív szemétygyűjtés, a helyi termelés és kereskedelem fejlesztése.

állítás	pont
lakosság aktívabb részvételét a közösséget érintő dolgokban	26
minőségi bolt	22
bérlakások	20
ökotudatos falu	19
turizmus fellendülése	16
benépesülne a falu	15
jobb tömegközlekedés	13
régi, elhagyatott házak felújítása	13
társasjáték est	11
értékeink jobb kihasználtsága	9
digitalizáció és a falu értékek egyensúlyban, harmóniában a falu érdekében	8
gyerek-fiatal barát infrastruktúra és szolgáltatások, programok (tanuló csoportok, stb)	7
energetikai függetlenség	7
több munkahely, 50 km-en belül	5
szelektív hulladékgyűjtés	4
ha a tavakat nem csak a haltenyésztésre használnánk	4
egészségügyi ellátás (minőségi), biztonságérzetet adna + információ	3
élelmiszer és energia függetlenség	3
közös gazdálkodás	3
piac, helyi termékek	2
falumúzeum	2
életmódház	2
közösségi fürdő	2
innovatív cégek	2
sok új ház	1
egységes falukép	1
több őshonos erdő	1
Rigaccal való cserekereskedelem a saját megtermelt javakból	1
bátrabb újítások	1
ébredés (nyitottság)	1
szerep és munka és bevétel találás a faluközösségen belül (létrehozás)	1

Nem szeretném

A „nem szeretem” kategóriában a résztvevők a meglévő értékek romlását jelölték meg első helyen. A Fontos terület a falu önkormányzati függetlenségének megmaradása is.

állítás	pont
meglévő értékek további romlása	19
az önkormányzati hivatal önállóságának megszűnése	8
kastély és a park tönkre menjen	6
szélsőségek, Amish szerű közösségek, művészetek, programok, nézetek	4
túl sok ember	3
a tervek tervek maradjanak	3
ha a létszám csökkenne	1
közönyt, negativitást	1
nem megfelelő emberek érkezése	1
újonnan beköltözők elmennének	1
átmenő forgalom Bikal felé	1

Fejlesztendő területek

A jelenlévők által azonosított fontos, fejlesztendő területek, valamint az egyes csoportok beszélgetését vezető résztvevők.

6. ábra – Fejlesztendő területek

	1. Asztal	2. Asztal	3. Asztal	4. Asztal
I.	Fenntarthatóság (Judit) - Működtetés - Közösség - Szervezet - Helyi értékek 10	Munkaerő piac (Anita) - Munkahely - Lehetőségek - Munkaerő megtartás - Szakember hiány 8	Minden ami ember (D. Laci) - Egészség - Tudás megosztás 1	Lakhatás (Cs. Laci) 9
II.	Öko-tudatos közösség (Rita) - Önfenntartás - Környezet 5	Lakosság szám (Erika) - Népszerűség megtartása - Fiatalok megtartása 4	Innovációk – jövő (D. Laci) - Digitális - Okos 11	Közlekedés (Bogi) 7
III.	Gyerekek fiatalok, oktatás (Marcsi) 3	Helyi szolgáltatások (B. Anikó) - Szolgáltatás térkép - Új szolgáltatások - Bolt - Erőforrások 6	Turizmus, szabadidő, rekreáció (Klári) - Programok - Gyerekprogramok - Kreatív programok 12	Együttműködés új formái (Dani) 2

Mit? Ki? munkacsoportok

Társadalom

A munkacsoport az emberekkel foglalkozik. A közösség szerepével, a motivációs lehetőségével, a tudatosság növelésével. Kiemelt terület a gyerekek és a gyerekes családok. A csoport által összeállítandó cselekvések céljaként került megfogalmazás a lakosság szám megőrzése, növelése, az elvándorlás megállítása, a fiatalok helybetartása.

Szolgáltatás

A munkacsoport a falu komfortosságát biztosító szolgáltatások azonosításával (szükséglet), valamint ezek helyben és térségben történő elérhetőségével (szolgáltatás térkép) foglalkozik. A műhelymunka eredményeként a munkacsoport kiemelt feladata a helyi bolt és a közlekedés problémáinak azonosítása, javaslatok kidolgozása. A szolgáltatások között a munkacsoport megvizsgálja a helyi (térségi) termék előállítás és kereskedelem (piac) lehetőségét is.

A szolgáltatások között kiemelt terület a turizmus, amihez hozzá kapcsolódnak a helyi lakosok számára szervezendő kulturális, szabadidős, egészségmegőrző és közösség fejlesztő programok, klubok is.

A javaslatok kidolgozása során prioritásként kell kezelni az öko-tudatosságot, a fenntartható (gazdasági, környezeti, társadalmi) működést és az innovatív megoldások alkalmazást.

Működés

A működés kapcsán a munkacsoport az önkormányzat és intézményeinek működését, az infrastruktúra üzemeltetését, karbantartását a meglévő értékekkel történő gazdálkodást tekinti át. Kiemelt terület a lakhatás kérdése, illetve ebben a falu (önkormányzat) szerepe, valamint a környezet megóvása.

A javaslatok kidolgozása során prioritásként kell kezelni az öko-tudatosságot, a fenntartható (gazdasági, környezeti, társadalmi) működést és az innovatív megoldások alkalmazását.

Jövedelem, gazdaság, foglalkoztatás

A munkacsoport feladata a jövedelemszerzés, a helyi és térségi gazdaságfejlesztés és a munkaerő piac lehetőségének áttekintése, a közösség, a falu, az önkormányzat szerepének azonosítása.

3. Melléklet - Társadalom (emberek) munkacsoport műhelymunka (2020.01.23.)

Feladat

Ki? és Mit? tegyen a következő öt évben?

- A közösség szerepével, a motivációs lehetőségével, a tudatosság növelésével.
- Kiemelt terület a gyerekek és a gyerekes családok.
- A csoport által összeállítandó cselekvések céljaként került megfogalmazásra a lakosság szám megőrzése, növelése, az elvándorlás megállítása, a fiatalok helybetartása.

Közösség és közöny

Az első műhelymunkán a falu lakosai értéként határozták meg a „közösséget”, és veszélyként a „közönnyt”. A közösség és a közöny egyszerre van jelen a falu életében.

- A közösséget szeretem, az összetartó közösséget amire lehet számtani. A közönnyösséget nem szeretem. Akik nem jöttek el azokat kell aktivizálni. Tervben van, hogy akik nem jelentek meg azokhoz elmennék.
- A falu úgymond két részere szakadt. Vannak akik járnak a közösségi rendezvényeken, és vannak akik elmaradnak.
- Akkor fognak csak az emberek részt venni a rendezvényeken, hogyha úgy érzik, hogy hatással vannak a döntésekre, a szavukat nem csak „meghallgatják.” Két látása van az embereknek: a saját jólétre, vagy a falu javára gondolnak. Az egyéni dolgok érdekek sokszor félre vannak téve a döntésben és emiatt valószínűleg úgy érzik, hogy fölösleges részt venni az összejöveteleken.
- Hogyan lehetne őket megszólítani, hogy legalább egyszer megjelenjenek egy-egy rendezvényen, megbeszélésen?
- Az emberek félnek ezektől a megbeszélésektől, nem értik, idegen számukra a helyzet, nem komfortos. Jobban esik a kocsmában, szomszédokkal beszélgetni a problémáikról.
- Miért nem fogadjuk el a másikat úgy amilyen? A falu sokszínű. Vannak aktívabb és nem aktívabb emberek. A változás egy hosszú idő, a személyes példamutatás a fontos. Valószínű egy generációváltásról van szó. Lassan, szisztematikusan el kell indulni egy irányba, az embereket olyan mértékben kell bevonni ahogyan ők szeretnék, próbálkozni kell az ő igényeikhez alkalmazkodni.
- Aki nem tudja, hogy mit szeretne és hova tart annak nem lehet segíteni. Segíteni kell, hogy képes legyen egy saját utat elképzelni magának, és csak akkor lehet bevonni. Lehet, hogy meg kell tapasztalniuk azt hogy milyen közösségi támogatás nélkül.
- Először példát kell mutatni a fiataloknak, majd hagyni kell őket élettapasztalatot szerezni. Tudják, hogy vissza tudnak jönni.
- Fontos lenne, hogy konszenzus legyen, a falu lakosai között. Hogy az alapértékeket mindenki fogadja el.

Tevékenységek (fő feladat, hogy mit és ki végezze el a tevékenységet)

- Közösség véleményének megismerése

- sokan nem érzik komfortosnak a fórumokat és műhelymunkákat
- akit nem tudunk megszólítani a közösségi terekben azoknak felajánljuk azt a lehetőséget hogy meglátogatjuk őket
- ezt a közösségfejlesztők végeznék (nevek a papíron)
- nem mindenki ugyanannak az embernek nyílik meg
- megszólítjuk, motiváljuk a kulcsembereket, nem baj ha csak 4el indul, ha látják a jó példát csatlakozni fognak
- azokat is akik a kisebb csoportok vezetői
 - Rita és Gabi - külföldi
 - Anikó - szegények
 - Emi - saját köre
 - Anti - középkorú házaspárok
- Duna televízió
 - Ízörzők- gasztró klub, szakácskönyv- egyfajta közösség kialakítása
- Öko tudatosság
- gyermekek bevonása
- népszerű- külön munkacsoport bevonása
- identitás (pl.: Ízörzők), Alsómocsoládi vers a költészet napján (promo film)
- Tiszta falu program, mindenki feladata
 - aki bekapcsolódik segít betartatni az emberekkel a kidolgozott programot
 - szabályrendszer ami kommunikálható, értéket jelent
- Motiváció, falu bevonása
 - Személyes példamutatás a legfontosabb, lássák az emberek, hogy vannak akik belülről motiváltak (okos ház, házépítés, kert, állattartás)
 - spontán terjeszthető
 - mik azok a dolgok amik foglalkoztatják az embereket?
 - lehetőség nyújtása az érdeklődőknek, személyes bemutatás, például, hogyan termelnek konyhakertben
 - „Sejtésedés”, akik a sejtben részt vesznek könnyebben be lehet őket bevonni
 - kiket lehet bevonni?
 - hogyan lehet őket motiválni, hogy használják a kapcsolatrendszereiket?
 - Összeírás, listakészítés (kinek van felesleges munkakapacitása? kinek nincs rá ideje, ereje?)
 - Alsómocsoládon mindenki ismer mindenkit, azokat kell megkeresni akiről nem tudjuk miért nem csinálnak pl. kiskertet. Tőlük kell megkérdezni, hogy mi miatt nem akarnak/ tudnak
 - lehet, hogy össze kell fogni többeknek (egyikük tartja a csirkéket, másik a birkákat, a harmadik vágja az állatokat) - tudásmegosztás, eszköz megosztás, haszonmegosztás
 - eszközök, ötletek, keretek vannak, ember és az akaráshiány a fő probléma
 - Anikó- szövetkezeti példa
 - Termékkostolás
 - disznó vágáskor a bevonható embereket kell elhívni
 - feldolgozott húsok mellé milyen zöldségeket termelhetünk, ehetünk? (Nikolett, Csaba)
 - ha pl. Csaba elmondja, hogy miért jó, hogy ő disznót tart, akkor meg tudjuk mutatni, hogy a többieknek is lehet ilyen
 - Egészségmegőrzés
 - meditáció (mentálisan is karban kell tartani)
 - spontán kell szervezni, meghívni embereket, személyesebb a szervezés, nem agresszív

- csoportos, lelki beszélgetés (lehetne havonta egyszer találkozni, irányított beszélgetést tartani)

4. Melléklet - Működés munkacsoport műhelymunka (2020.01.28)

Feladat

A működés kapcsán a munkacsoport az önkormányzat és intézményeinek működését, az infrastruktúra üzemeltetését, karbantartását a meglévő értékekkel történő gazdálkodást tekintette át.

Kiemelt terület volt a lakhatás kérdése, illetve ebben a falu (önkormányzat) szerepe, valamint a környezet megóvása.

A javaslatok kidolgozása során prioritásként kezelte az öko-tudatosságot, a fenntartható (gazdasági, környezeti, társadalmi) működést és az innovatív megoldások alkalmazását.

A csoport a műhelymunka első részében összeállította a működés kapcsán fontosnak tartott fő témákat, amelyekben javaslatokat állítottak össze a teendőkre.

1. Környezettudatos település üzemeltetés
2. Civilek és lakosság (szerepvállalás a működésben, saját magáért, saját közvetlen környezetéért és a közösségi terekért)
3. „Bér” lakás
4. Meglévő értékek jobb fenntartása
5. Dinamikusan fejlődő Alsómocsolád
6. Tervek megvalósítása, stratégia, működés módja

Környezettudatos település üzemeltetés:

- **Első kérdés: mi a kötelező feladatai az önkormányzatnak?**
 - Az önkormányzati törvény 13 § alapján:
 - A település fejlesztése és rendezése
 - A település üzemeltetése
 - Környezet egészség ügyelése, illetve a köztisztaság
 - A helyi környezet és természet védelme, vízgazdálkodás
 - Hulladékgyűjtés
- A megvalósításnak folyamatosnak kell lennie! Felelős: Gabi
- **Második kérdés: hogyan lehet az eddigi gyakorlatba új, friss vért pumpálni?**
 - Legyen lehetőség a háznál szelektívgyűjtésre és szállításra
 - Vissza lehetne vezetni a kommunális adót, ha nem szelektíven gyűjt valaki neki váljon fizetőssé a szemétszállítás (probléma lehet az illegális lerakóhelyek megjelenése)
 - A jelenben fontos a szemléletformálás, illetve a példamutatás
 - Ezt akciókkal, tájékoztatással lehetne elérni, mind egyéni, családi valamint közösségi körökben
 - Öko-körök alakítása, szorgalmazni kell a „0” hulladék elérését, amit helyi termeléssel illetve csomagolóanyag vásárlás elkerülésével lehet elősegíteni
 - A távlatban gondolkodhatunk kukák, komposztládák kihelyezésében illetve elszállításában
 - Fontos a környezettudatos intézményüzemeltetés, amiért az aktuális ingatlan tulajdonosa a felelős
 - El kell érni, hogy a víz, áram és hulladékkezelést mindenki magának érezze, kivegye belőle a részét
- Akcióterv határideje: az első félév vége
- Logisztika:
 - gépjármű használat összehangolása, tudatos szervezése.

- Felelős: Janó
- A levegő tisztán tartása illetve tisztítása is fontos, ennek megoldása
 - az erdősítés,
 - emberek tájékoztatása, hogy a zöldhulladékot akár minden nap elszállítják, így nem kell avart égetni.
- Vízgazdálkodás megoldása:
 - vízgyűjtő kiépítése,
 - vízmegtartó gazdálkodás megismertetése
- Környezetvédelmi alap amiből lehet finanszírozni, ha nem akkor a civil alapban jelenjen meg támogatásként.
 - Környezetvédelmi alap határideje: március 15. Felelős: Laci
- Kis civil közösségek is tudjanak pályázni, így az öko-körök is tudnának akciót szervezni
- Feladat lenne még
 - a játszótér bekerítése illetve
 - a patak elkerítése,
 - homokozó homokát ki kell cserélni

Civilek és lakosság (szerepvállalás a működésben, saját magáért, saját közvetlen környezetéért és a közösségi terekért)

- Előre lefektetett keretek között lehet ezt csak megvalósítani fontos hogy ki mit vállal és milyen keretek mentén
- Legyen egy alapérték rendszer amit mindenki el tud fogadni
- Rendszeres településszépítő akciók (3 havi): Janó, T.Sári, Anti
- „Fogadd örökbe a területet” civil szervezeteknek is lehetőséget adni az örökbefogadáshoz
- Virágos porták kialakítása támogatással rózsás porták
- Közösségi gyümölcszedés és feldolgozás rendszerének kidolgozása (a legalább már megtermett gyümölcsöknek)
- A külön díjakra kevesen pályáznak, lehetne egy bizottság ami körbejár és a legszebb, csinosabb portákat illetve közösségeket díjazza
- Egy év távlatában látszik, hogy kik voltak a példamutató személyek, falunapon lehetne őket kiemelni
- Civil szervezetek működésének összehangolása, közös akciók szervezése az erőforrások teljes kihasználásának céljából

Megjegyzések:

- ha kell segítség, hozzáértés 3-5 emberrel le lehet ülni és kidolgozni az egyes munkaköröket

„Bér” lakás

- Milyen indokai lehet a bérlakások létrejöttének?
 - Az idősothton dolgozóinak helyben lakhatásának biztosítása
 - Lakosság számának növekedése- példa: ha valaki építkezni szeretne, legyen helye átmenetileg itt tartózkodnia
 - A fiatalok helyben maradását elsegíteni ha el tudnának költözni otthonról
- Lehetséges módjai:
 - Az önkormányzat üresen álló lakásainak felújítása (szakértői hozzáértés szükséges, hogy gazdaságos e)
 - Üresen álló, épületek megvásárlása, lakások újítása illetve építése
 - A környékbeli vállalkozók illetve betelepülni szándékozók érdekelté tétele

- Ötlet: az ingatlan ingyen odaadása érdeklődőnek abban az esetben ha a régi épületet elbontja vagy felújítja
- Lehetséges támogatási formák:
 - Alapítványok
 - Civil szervezetek
 - Állami vagy Uniós támogatások
 - Természetes emberek által igénybe vehető támogatások
- Lehetséges források:
 - Vissza és vissza nem téríthető támogatások
 - Hitel- önkormányzati, vállalkozói illetve vásárlói
 - Az önkormányzat szabad forrásai
- Fontos: a fenntarthatóság vizsgálata

Meglévő értékek jobb fenntartása (természeti és szellemi)

- Hogy az értékeinket fenn tudjuk tartani, formába hozzuk, kell egy jó szem, hogy észre vegye a legapróbb hiányosságokat, hogy időben lehessen őket orvosolni
- Először fel kell mérni, dokumentálni a szükséges karbantartásokat
- Nem csak pótolni kell, hanem korszerűsíteni is kell pl. elhasználódott ágyneműt, törölközőt ne használjunk, ne legyenek rozsdások a csapok
- Költségvetési oldal meghatározása- önkormányzati feladat
- Munkákat ütemezni kell (5, 10, 100 évre) ha megvan tudunk sorba rendezni
- Kell egy felelős személy az adott területen és egy az adott helyen- humán erőforrással is meg kell támogatni, átmenetileg lehet hogy több ember kell
- A létrehozott állapot fenntartásának biztosítása, hogy ne essenek vissza a fejlesztések
- A szellemi értékek összegyűjtése- rendszerezni, digitalizálni kell őket
- A meglévő dokumentumok megtalálása, digitalizálása, rendszerezése, könyvtárba rendezése
- Gazdaságos működtetés feltételei- korszerű eszközök (ebben élen járunk), az eszközök megfelelő tárolása fontos lenne
- Energiatakarékos működtést kellene szorgalmazni, optimális kihasználtság, jó munkaszervezés (megfelelő emberek a megfelelő helyre), rendszeres, asszertív
- Felelős: önkormányzat, intézményvezetők, közösség

Megjegyzés:

- uniós szinten vannak turisztikai pályázatok, a hatodik évben már arra lehet használni a fejlesztéseket amire akarjuk

Dinamikusan fejlődő Alsómocsolád

- Mi értünk a fejlődés alatt?
- Határozzunk meg egy irányt
- Falukép javításában tud megnyilvánulni
 - Szemlélet váltás szorgalmazása
 - Belső motiváció felébresztése
 - Személyes példamutatás- bevonás (közösen szervezett, játékosan szervezett munka)
- Egészség tudatosság fejlesztése
 - Étkezés
 - Mozgás
 - Felvilágosítás
 - Egészség fesztivál

- Okos eszközök használata- pl.: okos otthon az idő és az energia megtakarítását szolgálja
- Innováció- módszerek kidolgozása, bemutatása (esetleg virtuálisan is) pl.: „Védett ház”
- Erős példamutató közösség
- Lakossági növekedés
- A jó hírekről híresülünk el, miközben nem tesszük tönkre a környezetünket

Tervek megvalósítása, stratégia, működés módja

- Ha megvan a stratégia akkor kell írni egy konkrét cselekvési tervet ahol mindenhez felelőst, határidőt rendelünk
- Sorrendbe, rendszerbe kell rakni a dolgokat
- A rendszerben összhangot kell teremteni
- Ehhez hozzáalakítjuk a szervezeti struktúrát (ahol mindenhol van felelős)
- 3K- Kordináció, Kooperáció, Kommunikáció
- Fontos a visszacsatolás, konzultáció, esetleges hibák javítása
- Mi akadályozhatja?
 - ha a lakosság érdektelen
 - elfogy a lendület
 - a meg nem értés, fellázad a nép
 - ha nem értékelik azt ami van, vagy hogy milyen irányba megyünk (de nincsenek viszonyítási alapok)

Megjegyzések:

- Nem mindig van kommunikálva hogy miért jó valami a lakosoknak → lakosság felvilágosítása
- Érdemes lenne finomítani a működés módját újabb ötletekkel- rendben van, hogy újítunk a stratégián, de ha ugyanazokat a módszereket használjuk a megvalósításhoz mint eddig akkor a végeredmény nem fog változni
- Szakadék van a hivatalos szerv és a lakosság között → az ő nyelvükön kell eljuttatni az információt. Meg kell keresni a kulcsembereket. Esetleg kell egy lista, hogy ki az a 4-10 ember akinek ha valami információt elmondanak, három nap alatt az egész falu tudja.
- Fontos, hogy ne fogyjon el a lendület és ne csináljunk úgy mintha minden rendben lenne, akarjunk változtatni és fejlődni.

5. Melléklet - Szolgáltatások munkacsoport műhelymunka (2020.02.11)

Feladat

A munkacsoport a falu komfortosságát biztosító szolgáltatások azonosításával (szükséglet), valamint ezek helyben és térségben történő elérhetőségével (szolgáltatás térkép) foglalkozik

A műhelymunka eredményeként a munkacsoport kiemelt feladata a helyi bolt és a közlekedés problémáinak azonosítása, javaslatok kidolgozása

A szolgáltatások között a munkacsoport megvizsgálja a helyi (térségi) termék előállítás és kereskedelem (piac) lehetőségét is

A szolgáltatások között kiemelt terület a turizmus, amihez hozzá kapcsolódnak a helyi lakosok számára szervezendő kulturális, szabadidős, egészségmegőrző és közösség fejlesztő programok, klubok is

A javaslatok kidolgozása során prioritásként kell kezelni az öko-tudatosságot, a fenntartható (gazdasági, környezeti, társadalmi) működést és az innovatív megoldások alkalmazását

A csoport a műhelymunka első részében összeállította a szolgáltatások kapcsán fontosnak tartott fő témákat, amelyekben javaslatokat állítottak össze a teendőkre.

1. Közlekedés

2. Bolt- helyi termék, piac, kereskedelem, bio termékek
3. Turizmus- konyha
4. Gyerekek- oktatás
5. Idősek- konyha
6. Egészségügy- konyha

Közlekedés

- Nem is valódi probléma, az itt élőknek
- Főleg azoknak probléma a közlekedés, akik újonnan költöztek be
- Ötletek:
 - Fizető falubuszt járatot indítani és biztosítani a lehetőséget a Dombóvárra történő bejutásra, rendszeres járat (egy héten 2x), menetrend
 - Községi busz- a közösség beosztja, hogy ki mikor vezeti, ki tankol, mennyit fizenek a sofőrnek, a közösség felelőssége lenne szervezni
- Legyen bicikliút Bikalra

Megjegyzések:

- Mennyi utas kéne, hogy egy rendszeres járat megérje?
- Milyen feladatok vannak egy rendszeres járat indítása előtt?
- Menetrend javaslat:
 - csütörtök, 9:30-kor indul- Mágocs, Dombóvár, Tesco
 - 10:00-kor indul vissza Alsómocsoládra
- Hazatért.hu- felhasználóbarátabbnak kéne lennie
- Facebook csoport a közösségi busznak, közösségi járatoknak

Bolt- helyi termék, piac, kereskedelem, bio termékek

- Lehesse mindent kapni a boltban
- Ha valami nincs meg a faluban akkor vásárolni elmennek az emberek és a többit is a Tescoban szerzik be
- A helyi bolt nem tud versenyezni a Tescoval
- Olyan vállalkozó kell, akinek van tapasztalata és tőkéje, hogy működtesse
- Önkormányzattól kaphatnának hitelt, hogy tudjanak működni
- Plusz szolgáltatások lehetnének
 - csomagpont,
 - Lottózó
- Ha bezár a bolt akkor kényszerpályán van a lakosság és a közlekedés is
- A bolt nincs olyan állapotban, hogy csak tulajdonosváltás legyen, fel kell újítani
- A bolt működtetése nem önkormányzati feladat, az önkormányzat a vállalkozót saját keretei között tudja támogatni
- Ha bezár a bolt az önkormányzat be kell engedje a faluba a mozgó boltokat az ellátás érdekében

Turizmus- konyha

- Konyha
 - reformkonyha, színesebb, változatosabb ételek
 - csoportokkal összehangolt étlap- gyermekbarátabb
- Egészségfesztivál- 2020.aug.15.- önkéntestoborzás
- Nyitott porták- helyi emberek hogyan tudnak bekapcsolódni a turisztikában, felmérés- tud valami olyat, amit szívesen kiárul az érkező csoportoknak (gyógynövények)

- Tó jobb kihasználása- kenuversenyek, többször igénybe lehetne venni őket
- Szabadidős közösségi programok- igényfelmérés, van-e igény és erőforrás programok szervezésére, részvételre
- Gabi- wellness szolgáltatás
- Felmérés- hírlevélben való meghirdetés, várjuk a jelentkezéseket
- A közösségfejlesztők körbejárnak és ezt is megemlítik

Gyerekek- oktatás

- Kisgyermekes- heti rendszerességgel szervezett programok, a gyermekes családok saját maguk között kitalálják, hogy melyik hétvégén mit csinálnak, ki a felelős
- Batyus étel ital
- Alapanyag költség elosztása a családok között
- Népi játék képzés
- Önkéntes nagymamák, nagypapák vigyáznának, mesélnének a gyerekeknek

Idősek- konyha

- Konyha:
 - Új technológiákat kell behozni, bemutatni; friss, biztonságos hozzávalók felhasználásával idényi konyhát lehet létrehozni
 - Három havonta tematikus esteket lehet szervezni, ahol az idény alatt megtermett ételekből elkészített ételeket lehet kóstolni- Gasztro est
 - Felelős: Brigi, Anita
- Moccantó
 - kevesen járnak ki az idősek otthonából, motiváljuk őket, hogy ha tud mozogni akkor legalább rendszeresen sétáljon, önkéntesek támogatásával
 - szükség van padokra
- Oltalom Otthon program (minta okos házak megoldások létrehozása az idősek otthoni ellátása érdekében)
- Kizökkentő programok
 - az idős emberek szokásaiba, sémáiba nem illő, programok szervezése (pl.: digitális tudás)
 - apró ajándékokat kapnának, ha részt vesznek
 - Felelős: Ága, Anita
- Ezüst kert-
 - magaságysok, gyógynövényekkel termelnének a kezdetben, viszonylag kevés befektetett munkával is működné
 - Felelős: Janó,
- Senior önkétes hálózat
 - mihez van kedvük az időseknek?
 - megadni a célt, hogy másnak is segítséget tudjanak nyújtani, mentálisan és testileg is jobb állapotba tudnának kerülni
 - Őszi Fény Alapítvány
- Állatterápia
 - Mancs Rancs- gyereknapon jönnek, az időseknek is lehetne lehetőséget nyújtani, hogy simogassák őket
- Erőforrás és tudástérkép
 - a falusiak együttműködésével lehetne létrehozni, hogy kinek milyen közvetíthető tudása van (pl.: lekvárfőzés, kemencés sütés)
 - Felelős: Anikó, Anita- folyamatos
 - Térkép- április
 - Május- tudástranszfer

- Dalárda

Egészségügy

- Egészség fesztivál
- Orgon Szoba
 - Őszi Fény Alapítvány
- Szemléletformálás
 - információ kell ahhoz hogy az emberek egészségesének tudjanak élni, apró lépésekben megmutatja a, hogy hogyan érik el a vágyott célt
 - igénykeltés
- Infrastruktúra tudatos használata, elérhetővé tétele
 - fitnesz park, konditerem
- Mentális jóllét megteremtése
- Relax ház
 - Szolgáltatóház- pályázat
 - Sószoza, infrasauna, masszázs, jakuzzi,
 - Fizetős lenne, elérhető áron

6. Melléklet - Jövedelem (gazdaság) munkacsoport műhelymunka (2020.02.20)

Feladat

A munkacsoport feladata a jövedelemszerzés, a helyi és térségi gazdaságfejlesztés és a munkaerő piac lehetőségének áttekintése, a közösség, a falu, az önkormányzat szerepének azonosítása.

A csoport a műhelymunka első részében összeállította a jövedelem szerzés és gazdaság fejlesztés kapcsán fontosnak tartott fő témákat, amelyekben javaslatokat állítottak össze a teendőkre.

1. Piac
2. Rigac felhasználási lehetőségei (Alsómocsoládon belül)
3. Szakember megtartás, vonzás, képzés
4. Közösségi vállalkozás
5. Önkéntesség

Piac

- Adok- veszek piac, hirdető tábla (a kínálatot a kereslet fogja generálni)
 - Helyszín: piactér
 - Facebook csoportot is létre lehet hozni- Alsómocsoládi Piactér
- A hirdető táblán lehet hirdetni vagy keresni:
 - Megtermelt felesleg
 - feldolgozott termékek
 - kézműves termékek (torta, dísz tárgy, stb)
 - Szolgáltatások (kerti munka, fűnyírás, gyerek felügyelet)
 - Kereskedelmi egységek akciói (pl.: 2-öt fizet, 3-at kap)
 - Aktuális közösségi szolgáltatások: pl.: játszóház, szakmunkák, segéd munkák
- Megvalósítás
 - Beindítás: marketing és példamutatás
 - Pozitív visszacsatolás: pletyka
 - Kellékek: blackboard, szivacs, kréta
 - Határidő: május 1.
- Felelősök
 - Beszerzés: Anikó

- Felszerelés: Janó
- Facebook: Laci, Emi, Marietta

Rigac felhasználási lehetőségei (Alsómocsoládon belül)

- Forgalom növelése érdekében fel lehetne használni a Rigacot a Piac téren és a közösségi vállalkozásokban
- Házunk tája program - energia megtakarító beruházások beszerzése- többlet vissza nem terítendő támogatás Rigacban
 - Fűtés korszerűsítése
 - Esővíz gyűjtés
 - Megújuló energia használata
- Fiatal tehetség gondozása
 - könyvjutalom mellé kaphatnának rigac jutalmat
 - Rigac zsebpénz program- pénzkezelési szabályok megtanítása, értéknek fogja fel a Rigacot
- Kérdés
 - Megjegyzések: rigac árfolyamát mennyire befolyásolja az euro?

Szakember megtartás, vonzás, képzés

- Vonzás
 - Intézmény- szakács, szakápoló
 - Falu- ezermester, turisztikai „szakember”, kertész
 - Térség- alapszakmák (pl.: tetőfedő, ács, kőműves stb.)
- Megtartás szemszögéből fontos:
 - versenyképes jövedelem (<https://www.fizetesek.hu/>)
 - szóbeli elismerés
 - bérlakás- szoba
 - szakmai fejlődés lehetősége és biztosítása
 - életheti, lakhatási körülmények
 - szabadidő eltöltési lehetőségek
 - béren kívüli juttatások
- Képzés
 - hiányszakmákat kell képezni
 - térégen belül lennének a képzések, ne kéne hosszú időt utazni
 - tanulmányi szerződés kötése
 - utazási támogatás
 - munkahely biztosítása a tanulmányi szerződés kötötteknek

Közösségi vállalkozás

- Alapelv: Csak kiegészítő jövedelemszerzés
- Területek: közösségi állattartás, üvegház, feldolgozás
- Felelős: Anikó
- Közösségi közlekedés: részmunkaidős, saját járművel rendelkező
- Meg kell szervezni, piaci alapon kell működtetni
- Felelős: Őszi Fény, Anita
- Turisztikai szolgáltatások- letelepülni szándékozók együttműködése
- Motivációk- büszkeség, szabadságérzés megteremtése,

Önkéntesség

- Mi lehet a motiváció?
 - Segíthet életpályát választani
 - Tapasztalat szerzés
 - Tudástranszfer
 - Elkötelezettség
 - Hobbi
 - Kiteljesedés, önmegvalósítás
- Biztosítani:
 - Lakhatás
 - Étkezés
 - Programok
 - Elismerés
 - Jó társaság
- Toborzás- magyar és külföldi fiatalok:
 - Kettő vagy több
 - Meghatározott feladatokat kell hirdetni, meghatározott időre
 - Feladatok pl.: növénytermesztés, egészséges életmód
 - Kommunikáció biztosítása
- Toborzás- nyugdíjasok
 - Tapasztalatok átadása
 - Mozgásterápia
 - Programszervezés
 - Motiválják a helyieket
- Megjegyzések:
 - Hiányszakma adatbázis felállítása
 - Orientációs, pályaválasztási programok- tudjanak a fiatalok szakemberekkel találkozni
 - Falu fiatalok ösztöndíj rendszer
 - Képzések: felmérés, kinek milyen igénye van, kinek milyen szakértelme van